

Vplyv industrializácie na zmeny krajinej štruktúry v oblasti Žiaru nad Hronom

Abstrakt

Skúmané územie predstavuje kataster súčasného mesta Žiar nad Hronom, ktoré prešlo v minulosti procesom extrémneho antropogénneho vplyvu priemyselného charakteru na krajinu, s veľmi vážnymi ekologickými impaktmi na prírodu a obyvateľov tohto územia. Vďaka neúnosným environmentálnym podmienkam zanikla v tomto území v roku 1969 obec Horné Opatovce. Ako vraví Antrop (2003) zmena krajiny a jej vývoj je základnou charakteristikou krajinného systému. V predkladanej práci sme sa pokúsili zistiť trendy v pokračujúcom procese zmien krajiny a na ich základe predpovedať budúci vývoj tejto oblasti s pomocou zistených údajov a dostupných podkladových mapových vrstiev. Scenár nášho modelovania vo svojej podstate predpokladal pokračovanie historických trendov. Zvolili sme teda podobný prístup ako vo svojich prácach uplatnili aj autori MEYER, TURNER (1992); CLARKE, GAYDOS (1998), SILVA ET CLARKE (2002); BATTY & TORRENS (2005). V tejto práci sme použili sme softvér Dinamica EGO 1.4 vyvinutý a aplikovaný hlavne brazílskymi ekológmi vo výskume pokračujúcej deforestácie a urbanizácie juhoamerických pralesov (CUEVAS ET AL., 2008; SOARES-FILHO ET AL., 2010; TEIXERA ET AL., 2009). Modelovanie budúceho vývoja krajinej štruktúry v skúmanej oblasti Podarilo sa identifikovať 12-14 trendov zmien v druhej krajinej štruktúre skúmaných oblastí. Najvýraznejšie sa prejavili trendy zalesnenie krajiny, trendy extenzifikácie a intenzifikácie poľnohospodárstva a urbanizácia krajiny. Hodnotenie krajiny pomocou krajinných indexov poukázalo na protichodné smerovanie vývoja krajiny jednak k väčšej tvarovej a priestorovej homogenite, avšak k postupnému narastaniu fragmentácie krajiny. Na území Slovenska sme preukázali znižujúcu sa priestorovú hustotu industrializácie. Porovnaním zmien krajiny v 10 km okolí vybraných európskych hlinikární sme zistili, že najvýraznejšie sa menila krajina na území štátov, ktoré v období rokov 1990-2006, prechádzali výraznými socio-ekonomickými zmenami. Spomedzi všetkých skúmaných území, práve krajinná štruktúra v okolí hlinikárne v Žiari nad Hronom prechádzala najväčšími zmenami.

Kľúčové slová: *Žiar nad Hronom, druhotná krajinná štruktúra, hlinikárne, krajinné indexy, 1949-2010*